

## مشکلات محیطبانان در گفت‌وگو با امیر سبزی دیده‌بان حقوق حیوانات بررسی شد

# دفاع به قیمت جان



امیر سبزی

### نقیسه صباغی - شهرود حقوقی [سال‌های

سال است که حافظان طبیعت و محیط‌زیست با مشکلات بسیاری دست و پنجه نرم می‌کنند؛ به عبارت دیگر محیطبانانی که وظیفه خطیر نگاهبانی از منابع طبیعی و خدادادی و حمایت از گونه‌های نادر و در حال انقراض جانوری و گیاهی را برعهده دارند، کمتر مورد حمایت قرار می‌گیرند و باید گفت نه قوانین و نه مسئولان حمایت جدی از این قشر از جامعه ندارند و کم‌لطفی و بی‌مهری مسئولان محافظان محیط‌زیست را با مشکلاتی مواجه کرده است که باید گفت این عدم حمایت از محیطبانان زمانی بیشتر خوندنمایی می‌کند که برخی از شکارچیان، طی سال‌های اخیر و با توجه به حساسیت ویژه محیط‌زیست با وقاحت تمام برخی از گونه‌های جانوری را شکار می‌کنند و در بسیاری از موارد نیز عکس‌هایی از شکار خود را در فضای مجازی منتشر می‌کنند یا اینکه با تخریب جنگل‌ها و منابع طبیعی ساختوسازهایی را در این مناطق انجام می‌دهند و در بسیاری از موارد این محیطبانان است که باید محافظ منافع ملی و محیط‌زیست باشند این در حالی است که قوانین یاری کمک به این محیطبانان را ندارد.

از نمونه‌های شکار غیرمجاز می‌توان به شکار پرند‌های مهاجر به کشور اشاره کرد؛ این شکار در حالی صورت می‌گیرد که همه ساله در ناها و بسیاری از پرند‌های مهاجر برای در امان ماندن از زمستان سخت سیبری و با طی مسافتی طولانی وارد شهرهای شمالی کشورمان می‌شوند و پس از ورود به کشور به جای میهمان‌نوازی باید منتظر باشند که چه زمانی در تورهای شکارچیان قرار می‌گیرند؛ این پرند‌ها که به نوعی میهمان طبیعت و کشور ما هستند، زنده یا مرده سر از بازارهای شهر فریدونکنار در می‌آورند. حال محیطبان چگونه می‌تواند با این شکارچیان که به صورت گسترده به شکار این پرند‌ها می‌پردازند، مقابله کند؟ بگذریم که در برخی موارد این شکارچیان با پرداخت مقداری پول، برخی از محیطبانان را نیز همراه خود می‌کنند که شاید بتوان گفت اگر محیطبانان به لحاظ معیشتی تأمین باشند و مشکلات اقتصادی عدیده نداشته باشند، هرگز حفظ محیط‌زیست و پرند‌ها را به بهایی اندک نفروشدند.

### ضرورت اصلاح قوانین محیط‌زیست و محیطبانانی

بارها و بارها در مورد مشکلات محیطبانان سخن‌های زیادی گفته شده است. در خصوص ضرورت رفع دغدغه‌های محیطبانان، «اکبر میرزا کریمی» فرمانده یگان پاسگاه سر محیطبانان منطقه شکار ممنوع فیروزکوه «به خانه ملت» گفته بود: محیطبانان با مشکلات بسیاری مواجه هستند که اگر در جهت رفع این مشکلات اقدامی انجام نشود، نمی‌توان از منابع طبیعی و حفاظت‌شده کشور به درستی نگهداری و محافظت کرد و ممکن است که در این مسیر گونه‌های کمیاب و نایب جانوری بسیاری به مرحله انقراض برسند؛ بنابراین در گام اول برای رفع مشکلات و دغدغه‌های محیطبانان باید اصلاح قوانین صورت گیرد. متأسفانه در حال حاضر از محیطبانان حمایت‌های قانونی قابل قبولی نمی‌شود، بنابراین قوانین صورت در این حوزه باید به صورت تخصصی باشد؛ اما عمده مشکلات محیطبانان چیست؟

**استفاده از سلاح نخستین مشکل محیطبانان**

امیر سبزی، نماینده دیده‌بان حقوق حیوانات و کارشناس محیط‌زیست، با اشاره به عمده‌ترین معضلات محیطبانان به «شهرود» گفت: در حال حاضر بزرگترین مشکل محیطبانان بحث استفاده از سلاح است؛

یک مأمور نیروی انتظامی وجود ندارد؛ هر چند که در عمل تفاوت‌های زیادی وجود دارد و محیطبانان فقط و فقط در شرایط بسیار خاص می‌توانند از سلاح خود استفاده کنند.

این کارشناس محیط‌زیست ادامه داد: مورد بعدی که محیطبانان با آن مواجه هستند این است که اگر مأمور نیروی انتظامی یا سایر نیروهای مسلح مرتکب تخلفی شود، دادگاه تخصصی (دادگاه نظامی) در مورد تخلف این مأمور تصمیم‌گیری و رسیدگی می‌کنند؛ در حالی است که اگر محیطبانان مرتکب تخلفی شود که منجر به جرح و قتل شکارچی یا... شود دادگاه جنایی به تخلف این محیطبان رسیدگی می‌کند که باید گفت این مشکل بزرگی است که محیطبانان با آن مواجه هستند. زیرا به لحاظ تخصصی بودن محیط‌زیست، پس ضروری است قضاتی که در این زمینه تخصص دارند، در محاکم ویژه محیط‌زیست به تخلفات محیطبانان رسیدگی کنند که در حال حاضر باید گفت که نخستین خطر برای محیطبانانی که مأمور حفظ حیات‌وحش و منطقه حفاظت است، خود این سیستم است که تهدیدی برای وی محسوب می‌شود و این محیطبانان در صورت کوچکترین تخلف و اقدام نسنجیده وارد این پروسه و به عبارت دیگر دادگاه جنایی می‌شود و آنچه مهم است این که ما دادگاه تخصصی در حوزه



امیر سبزی، کارشناس محیط‌زیست؛ در حال حاضر به لحاظ کمبود نیرو و محیطبانان بابت هر چند صد هکتار از محیط‌زیست کشور یک محیطبان وجود دارد که این تعداد معقول نیست؛ در حالی که باید برای هر یک یا چند هکتار یک محیطبان وجود داشته باشد و مسئولان کمبود بودجه و اعتبار را دلیل این موضوع می‌دانند

محیط‌زیست نداریم و حوزه نظامی نیز ارتباطی با محیطبانان ندارد؛ به عبارت دیگر تخلفات محیطبانان باید در دادگاهی تخصصی رسیدگی شود که قضات آن اشراف کاملی بر مسائل و مشکلات محیط‌زیست داشته باشند که باید گفت قوانین در این زمینه باید بازنگری و اصلاح شود.

### کمبود نیرو و بودجه

این نماینده دیده‌بان حقوق حیوانات شاخص‌ترین مشکل را کمبود نیرو و محیطبان برای محافظت از محیط‌زیست دانست و تصریح کرد: هر چند مسئولان، کمبود نیرو و محیطبان را به نبود بودجه، پول و اعتبار نسبت می‌دهند؛ به عبارت بهتر گفته می‌شود به دلیل عدم اعتبار کافی نمی‌توان نیروی جدید اضافه کرد نه این که پول بیشتری به محیطبان پرداخت می‌شود که در این راستا باید گفت که رویکرد دولت و حاکمیت نسبت به این بخش از کشور یعنی محیط‌زیست کافی نیست. این در حالی است که ممکن است برای بسیاری از موارد دیگر ردیف بودجه یا اعتبارهای زیادی در نظر گرفته شود؛ اما برای محافظان منابع طبیعی و محیط‌زیست کشور حال چه جنگلداران و چه محیطبانان هزینه زیادی در نظر گرفته نمی‌شود در صورتی که حفظ منابع محیط‌زیست برای کشور بسیار حیاتی است که باید گفت متأسفانه این دید در عرصه کلان مملکت وجود ندارد.

### ۲۷۰۰ نیرو

### برای حفاظت از ۱۷ میلیون هکتار

این در حالی است که طبق گفته معاون سازمان حفاظت محیط‌زیست حدود ۱۷ میلیون هکتار آثار طبیعی ملی، پناهگاه‌های حیات وحش، پارک‌های ملی و مناطق حفاظت‌شده، همچنین وسعت

۵ میلیون هکتاری مناطق شکار ممنوع در کشور وجود دارد؛ اما این در حالی است که تنها ۲۷۰۰ محیطبان در کشور وجود دارد.

در این زمینه امیر سبزی معتقد است: در حال حاضر به لحاظ کمبود نیرو و محیطبان، بابت هر چند صد هکتار از محیط‌زیست کشور یک محیطبان وجود دارد که این تعداد معقول نیست که البته از استانداردهای جهانی و آسیا هم که بگذریم این تعداد بسیار پایین‌تر از حد معمول است؛ این در حالی است که اصولاً باید برای هر یک یا چند هکتار یک محیطبان وجود داشته باشد. مطلب بعد این که بابت ۳۰۰ اسلحه شکاری که در دست شکارچی مجاز و غیرمجاز وجود دارد تنها یک سلاح و یک محیطبان وجود دارد که این میزان بسیار کم است.

### نه دانشگاه و نه حتی آموزشگاهی

این کارشناس محیط‌زیست ضمن مقایسه دوره‌های آموزشی مأموران نیروی انتظامی و محیطبانان خاطر نشان کرد: یک مأمور نیروی انتظامی در بدو ورود دوره دو ساله نظام را می‌گذرانند و پس از آن یا از طریق دانشگاه تخصصی نیروی انتظامی فارغ‌التحصیل می‌شود یا ضمن کار تحت آموزش‌های کافی قرار می‌گیرد و در صورت ارتقایی درجه نیز مجدداً باید آموزش‌ها و دوره‌های تخصصی را در دانشگاه‌های تخصصی بگذرانند این در حالی است که نه تنها برای محیطبانان دانشگاهی وجود ندارد حتی آموزشگاه با بودجه مشخص که در سبکی به آنها آموزش دهد نیز وجود ندارد؛ نکته مهم این است که یک محیطبان باید طرز استفاده از سلاح را بداند یا این که کجا حق تیراندازی دارد و کجا ندارد و در چه مواردی نباید با متخلف رودرو شود و با هماهنگی نیروی انتظامی باید وارد عمل شود و بسیاری از

محیطبانان آموزش‌های خود ندارد حتی آموزشگاه با بودجه مشخص که در سبکی به آنها آموزش دهد نیز وجود ندارد؛ نکته مهم این است که یک محیطبان باید طرز استفاده از سلاح را بداند یا این که کجا حق تیراندازی دارد و کجا ندارد و در چه مواردی نباید با متخلف رودرو شود و با هماهنگی نیروی انتظامی باید وارد عمل شود و بسیاری از

موارد دیگر که ضوابطی هستند که یک ضابط اجرایی و قضائی باید این موارد را بداند. **عدم بودجه برای آموزش**

وی با بیان این که ضابطان در قسمت‌های دیگر مانند نیروی انتظامی و سایر نیروهای مسلح با بودجه مشخص تحت آموزش قرار می‌گیرند، اما در مورد محیطبان که همان سلاح را نیز در اختیار دارد، هیچ آموزشی برای وی در نظر گرفته نشده است، تصریح کرد: با مطالعه بخشی از پرونده‌هایی که در سال‌های گذشته در محاکم قضائی برای محیطبانان ایجاد شده است، حال چه پرونده‌هایی که منجر به حکم اعدام چه بازداشت و چه به جرمه‌ها و دیه‌های سنگین شده‌اند، متوجه می‌شویم که درصد بالای این پرونده‌ها به دلیل عدم آموزش و آگاهی محیطبانان در مواجهه با شکارچیان بوده است؛ فارغ از این که حکم از سوی دادگاه‌های تخصصی صادر نشده است.

### تدوین لایحه حمایت از محیطبانان توسط دولت

«اما این روزها با توجه به مشکلات فراوان محیطبانان و گستاخی هر چه بیشتر برخی از شکارچیان برای دست‌درازی به محیط‌زیست و شکار گونه‌های جانوری و به دنبال آن نیز شهادت چندین تن از محیطبانان، زمزمه‌های تغییر قوانین و تدوین لایحه حمایت از محیطبانان در دولت مطرح شد تا این تغییر مقررات بتواند مشکلات محیطبانان را کاهش داده و با انگیزه‌های بیشتری بتواند از محیط‌زیست حفاظت کند؛ هر چند که بسیاری از نمایندگان مجلس معتقدند دولت در تدوین این لایحه تعلل کرده و باید هر چه زودتر این لایحه را به مجلس ارائه دهد. حال سؤال اینجاست در این لایحه باید چه مواردی بیشتر مورد توجه قرار گیرد؟

وی با اشاره به لایحه حمایت از محیطبانان و مواردی که باید در آن لحاظ شود، گفت: نکته مهم این است که با توجه به مشکلات عدیده محیطبانان در صورتی که این لایحه تغییر رویکردی نسبت به محیطبانان داشته باشد و حمایت‌های لازم را برای آنها در نظر بگیرد مانند آموزش‌هایی که این افراد باید به‌عنوان ضابط قضائی بگذرانند و ایجاد دادگاه‌های تخصصی برای رسیدگی به تخلفات آنها و بحث تأمین معیشت آنها بسیار خوب است؛ اما اگر در این لایحه به دیگر مسائل که اهمیتی ندارند پرداخته شود و مسائل کلان و مهم این قشر از جامعه مانند استقلال کافی و حمایت قانونی از آنها مدنظر قرار نگیرد، درست نیست و مجدداً همان رویکرد قبلی حاکم خواهد شد.

سبزی در خاتمه به مشکل معیشتی محیطبانان اشاره کرد و یادآور شد: بسیاری از محیطبانان به لحاظ معیشتی مشکلات بسیاری دارند و به عبارت دیگر معاش آنها تأمین نیست که با توجه به کمبود اعتبار و بودجه، حقوق و درآمد آنها کفایت زندگی روزمره آنها را نمی‌کند که امیدواریم در این لایحه نسبت به این موضوع هم اقداماتی در نظر گرفته شود و حقوق و مزایای آنها نیز بیشتر شود.

### حمایت از محیطبان یعنی حمایت از محیط‌زیست

طی سال‌های اخیر محیط‌زیست کشور به لحاظ استفاده‌های ناصحیح و بی‌رویه از منابع و همچنین ساخت‌وسازهای ناپعا در حریم جنگل‌ها و رودخانه‌ها و شکارهای غیرمجاز برخی از گونه‌های جانوری و... دستخوش تغییرات و گوناگونی بسیاری شده و در مواردی نیز به نابودی محیط‌زیست منجر شده است؛ در حالی که محیطبانان و منابع خدادادی نه فقط برای ما بلکه از آن نسل‌های بعدی نیز هست که در این راستا اهمیت محیطبانان برای محافظت از این منابع تجدیدناپذیر بیشتر می‌شود پس لازم است از این قشر زحمتکش که گاهی از اوقات برای دفاع از محیط‌زیست از جان خود نیز می‌گذرند، حمایت کنیم تا به نوعی با حمایت از این افراد حامی محیط‌زیست کشور باشیم.

**در صورتی که لایحه حمایت از محیطبانان تغییر رویکردی نسبت به محیطبانان داشته باشد و حمایت‌های لازم را برای آنها در نظر بگیرد، مانند آموزش‌هایی که این افراد باید به‌عنوان ضابط قضائی بگذرانند و ایجاد دادگاه‌های تخصصی برای رسیدگی به تخلفات آنها و بحث تأمین معیشت آنها بسیار خوب است**

## لایحه‌ای برای حمایت همه‌جانبه از محیطبانان

صیانت از منابع طبیعی و محیط‌زیست کشور و هم در جهت استیفای حقوق محیطبانان باشد.

### رسیدگی به تخلفات محیط‌زیستی در محاکم اختصاصی

شاعری در پاسخ به این سؤال که در حال حاضر یکی از مشکلات محیطبانان این است که در صورت تخلف پرند‌های آنها در دادگاه‌های جنایی و کیفری بررسی می‌شود، در حالی که باید دادگاه تخصصی در این زمینه به تخلفات این افراد رسیدگی کند. این مشکل در لایحه اخیر برطرف شده است؟ خاطر نشان کرد: در حال حاضر نیز در صورت تخلفی که محیطبانان در محاکم اختصاصی جرایم زیست‌محیطی خارج از نوبت رسیدگی می‌شود. در این لایحه پیشنهاد داده شده که تمامی مواردی که منجر به حمایت از محیطبانان در محاکم قضائی می‌شود، به صورت کامل لحاظ شود. ضمن این که محیطبانان یک ضابط قضائی هستند و این ضابطان باید اختیارات لازم را داشته باشند همان‌گونه که یک پرسنل نیروی انتظامی تحت حمایت نیروی انتظامی افسایی نقش می‌کند نیروهای محیط‌زیستی نیز در عرصه منابع طبیعی باید اختیارات لازم را جهت اعمال مقررات برای جلوگیری از تخلفات و برخورد جدی با متخلفان داشته باشند که در این لایحه آن‌ها الله پیش‌بینی خواهد شد.

زمانی به مجلس ارسال می‌شود به «شهرود» گفت: بنده از زمان ارسال این لایحه به مجلس اطلاعی ندارم اما آنچه ما انتظار داریم این است که دولت هر چه سریع‌تر این لایحه را تدوین و به مجلس ارسال کند. هر چند که تاکنون دولت در زمینه ارسال این لایحه تأخیر داشته است، اما لازم است برای حمایت از محیطبانان و خانواده‌های آنها هر چه زودتر این لایحه تدوین شود و به تصویب برسد.

### حمایت دولت و مجلس از محیطبانان

رئیس کمیسیون کشاورزی ادامه داد: نباید از نظر دور داشت که محیطبانان برای حفاظت از محیط‌زیست جان خود را فدا می‌کنند، پس از مجلس دولت انتظار می‌رود تمامی تلاش خود را برای حمایت از این قشر فداکار به عمل بیاورد و بیش از این در آرایه این لایحه تأخیر نکنند.

وی در پاسخ به این سؤال که در این لایحه چه موادی قرار است مدنظر قرار گیرد، توضیح داد: در این لایحه تمامی موارد و مشکلات محیطبانان مدنظر قرار گرفته و به صورت جامع پیش‌بینی شده که شامل تجهیزات و امکاناتی است که باید در اختیار محیطبانان قرار گیرد و ضوابط و اقداماتی که لازم است محیطبانان در مواجهه با قاچاقچیان و شکارچیان غیرمجاز برای دفاع از خود انجام دهند. تعداد محیطبانان، نوع کار آنها، بازنشستگی و تمام موارد حقوقی، اداری و جایگاه پستی و سازمانی و... موارد دیگری است که می‌تواند کمک بزرگی هم در جهت

